

TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

**TÜSİAD YÖNETİM KURULU
BAŞKANI
TUNCAY ÖZİLHAN'IN
“İRAK KRİZİ: ASKERİ MÜDAHALE
VE SİYASİ GELECEK” SEMİNERİ
AÇILIŞ KONUŞMASI**

28 ŞUBAT 2003 / Swissotel İstanbul

Sayın konuklar, değerli konuşmacılar ve basın mensupları,

Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği adına hepinizi saygıyla selamlıyorum. Bugün Türkiye açısından fevkalade hassas bir sorunu, “Irak’a yönelik askeri müdahale kararı ve Irak’ın siyasi geleceği” başlığı altında irdelenmek ve tartışmak üzere biraraya gelmiş bulunmaktayız.

Sözlerime başlamadan önce, bu karmaşık ortamda, görüşlerini bizlerle paylaşarak bizlere ışık tutacak olan değerli katılımcılara, şimdiden teşekkür etmek istiyorum.

Irak krizi Türk siyasetini ve zaten ciddi sıkıntılar içinde olan Türk ekonomik hayatını, adeta kilitleyen ve olumsuz etkileri kolaylıkla bertaraf edilemeyen bir nitelik kazanmıştır. Aslında bu krizin ortaya çıkmasında, Türkiye’nin ne herhangi bir rol ve sorumluluğu vardır, ne de gelişmelerin zamanlaması konusunda tercih Türkiye’nindir.

Üstelik, Türkiye’nin Ortadoğu politikası, bölgede barışın muhafazasını temel ilke edinmiş, uluslararası anlaşmalara ve bu anlaşmalarca çizilen sınırlara uymayı esas almış bir politikadır. Bölgede çatışma dinamiklerinin, yerini işbirliği süreçlerine bırakması halinde ise, bundan en fazla ekonomik, ticari ve siyasi faydayı yine Türkiye’nin göreceğine kuşku yoktur.

Ancak, Türkiye’nin barış ve istikrardan yana olması, bu bölgedeki etnik, siyasi ve askeri istikrarsızlık ve tehdit kaynaklarını ortadan kaldırmaya yetmemektedir. Bugün Türkiye açısından sorun, kendi dışında gelişen tehdit ve istikrarsızlık kaynaklarının, Ortadoğu’daki tüm siyasal dengeleri de altüst edebilecek bir süreci beraberlerinde getirmeleri karşısında, barışı ve kendi hayati çıkarlarını nasıl koruyacağı konusuna dögümlenmektedir.

Bu noktada, Türkiye’nin kendisini fevkalade önemli gelişmelere açık, ancak olayların ne türden gelişmeleri ortaya çıkaracağının da tam olarak önceden kestirilemediği, “belirsiz” ve “risklerle dolu” bir ortamda bulunduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

Irak krizi, sadece, kitle imha silahlarını geliştirme eğiliminde olan otoriter bir rejimin nasıl durdurulacağı ya da kontrol edileceği sorusundan ibaret değildir. Kriz, aynı zamanda büyük güçlerin, kendi aralarındaki ve bölgesel aktörlerle ilişkileri bağlamında, güçlerini bir yeniden dengelenme, belirleme ve sinama sürecine de işaret etmektedir.

Türkiye bu önemli süreçte, kendi güvenliğini ve uzun vadeli çıkarlarını en iyi şekilde koruma ve savunma gayreti içindedir. Türkiye’nin istemediği, ve tüm bölgesel ve uluslararası gayretlerine rağmen engelleyemediği bu savaşın daha başlamadan tetiklediği siyasal oluşumlar karşısında, aktif siyasetler üretme zorunluluğuyla karşı karşıya olduğu açıktır.

Aslında tüm stratejik kararlar bir fayda ve maliyet analizi içerir. Türkiye’nin seçiminde ise, mesele daha ziyade hangi tür kararların uzun vadedeki gelişmeler açısından daha az sorun getireceğine karar verilmesiyle ilgili gözükmektedir.

Türkiye, bu süreçte, kararsızlığını aştığı ölçüde, tüm gayret ve enerjisini siyasi-stratejik planlamaya verebilecek ve bu sayede kendi açısından zararların önlenmesinin yanı sıra faydaların da yaratılabileceği bir ortamı hazırlamaya koyulabilecektir.

Savaşın çıkmasını istiyor değiliz. Her savaş gibi bu savaşın da içerdiği belirsizlikler, yol açacağı olumsuz gelişmeler bizi kaygılandırıyor. Komşumuzda yaratacağı tahribat ve yaşanacak trajedilerin farkındayız ve bundan rahatsızlık duyuyoruz. Ancak bu savaş eğer gerçekleşecekse başlatan da Türkiye olmayacaktır. Bu savaş olacaksa Türkiye konuşlandırma iznini vermese bile gerçekleşecektir. Bu durumda da Türkiye kendi çıkarları bu savaşın tamamen dışında kalmamasını gerektirdiği için, istemediği gelişmelerle karşılaşmamak için ve süren krizin derinleşmemesi için asker konuşlandırma ve asker sevk etme kararını almak durumundadır.

Bu bağlamda, Türkiye, Amerikan askerlerinin kendi topraklarında konuşlanması için vereceği izinden önce, haklı olarak stratejik ortağıyla iki hususta yoğun bir görüş alışverişi ve müzakere sürecine girmiştir. Bunlardan birincisi, I. Körfez Harekatı sonrasında karşılaştığı ekonomik ve insani sorunların getirdiği bilinçle hareket eden Türkiye'nin, benzer sonuçlara karşı Amerikan ekonomik desteğini daha baştan talep etmesi ve ABD'den sözde kalmayacak taahhütler istemesidir.

Bundan çok daha önemli ikinci bir husus ise, Türkiye'nin Amerikan müdahalesi planlanırken, Irak'ın geleceğiyle ilgili ne tür siyasi ve askeri planlarla yola çıkıldığını ayrıntılarıyla bilmek ve bu olası senaryolar içinde kendi rolünü belirlemek ve hassasiyetlerini kabul ettirmek istemesidir.

Her ne kadar Türkiye doğrudan savaşa girmiyorsa da, bu hassas karar aşamasını geçtikten sonra da, bölge ile ilgili tüm siyasi gelişmeleri ayrıntılarıyla takip etmek, kendi çıkarları yönünde etkilemek ve yönlendirmek için yoğun çalışmalarına devam etmek zorundadır. Statükonun aşındığı, değişim dinamiklerinin ağırlık kazandığı bir ortamda, barışın yeniden tesisinde, Türkiye açısından anlık duygusal çıkışların değil, ayrıntılara hakim, aktif ve uzağı görme yetisi yüksek politikaların büyük bir önemi olacaktır.

Sözlerime son verirken seminerimizin bu karmaşık konuyu anlamamıza yardımcı olmasını temenni ediyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.